

INSTYTUT PEDAGOGIKI

UNIwersytet Wrocławski

RAPORT

Z OCENY JAKOŚCI KSZTAŁCENIA

Rok akademicki 2023/2024

Sprawozdanie z prac KZOJK, wyniki studenckiej ewaluacji dydaktycznej i analiza czteroletnich trendów

Część I. Opis prac Kierunkowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia w roku akademickim 2023/24

W roku akademickim 2023/2024 Zespół procedował w ustalonym składzie:

dr hab. Piotr Kwiatkowski - przewodniczący

dr Jolanta Lipińska-Lokś

dr Agnieszka Janik

dr Kamila Wylęgły – przedstawiciel studentów i doktorantów

Kierunkowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia (KZOJK) wykonywał prace zgodne z zaplanowanymi zadaniami i pojawiającymi się zadaniami nieplanowymi. Dotyczyły one następujących obszarów:

- bieżąca ocena jakości kształcenia w oparciu o semestralne raporty udostępniane przez Dziekana, oraz formułowanie zaleceń z tym związanych, w tym typowanie zajęć do hospitacji (w porozumieniu z dyrekcją Instytutu – na podstawie analizy ocen w studenckiej ewaluacji i komentarzy słownych do zajęć);
- analiza trendów w przebiegu lat 2020-24 w zakresie ewaluacji studenckich
- analiza ocen z zajęć hospitowanych;
- współpraca z Kierunkowym Zespołem ds. Jakości Kształcenia w pracach nad modyfikacjami programów studiów w zakresie własnych kompetencji;
- współpraca z Wydziałową Komisją ds. Oceny Jakości Kształcenia – udział przewodniczącego KZOJK w posiedzeniach Komisji;
- przygotowywanie danych dotyczących oceny jakości kształcenia do raportów tejże Komisji;
- konsultacja i wsparcie dla projektowania programów kształcenia, z uwzględnieniem proponowanych zmian i aktualizacji w obrębie dokumentów dla studiów pierwszego i drugiego stopnia kierunków i specjalności realizowanych w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego;
- analiza dokumentacji dotyczącej studiów podyplomowych Coaching i Life Design. W przedłożonej do opiniowania dokumentacji nie stwierdzono zastrzeżeń co do form weryfikacji osiągnięć studentów – projekt został zaakceptowany;
- udział w przeglądzie sylabusów do przedmiotów na studiach I i II stopnia w związku z koniecznością ich dostosowania do Zarządzenia nr 214/2023 Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 28 września 2023 r. w sprawie Zasad projektowania i dokumentowania programów studiów;
- przedyskutowanie – na wniosek Wydziałowej Komisji ds. Oceny Jakości Kształcenia – potrzeby zmian w ankiecie ewaluacyjnej. Wskazano następujące kwestie: nieadekwatność obecnej skali oceny (postulowano schemat likertowski lub procentowy), asymetryczne rozkłady odpowiedzi podważające wiarygodność wyników, niski odsetek studentów wypełniających ankietę oraz pracochłonność procesu dla samych respondentów (rozważenie skrócenia i uproszczenia narzędzia). Zwrócono ponadto uwagę na techniczne aspekty analizy ankiet – Zespół powinien otrzymywać opracowane dane w postaci gotowej, bez konieczności samodzielnego wykonywania pracochłonnych obliczeń.

Prace Kierunkowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia odbywały się w formie zdalnej. Wszystkie sprawy były procedowane poprzez komunikację elektroniczną.

Część II. Wyniki studenckiej ewaluacji dydaktycznej – rok akademicki 2023/24

Nota metodologiczna

Niniejszy dokument łączy sprawozdanie z działalności Kierunkowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia (KZOJK) z wynikami studenckiej ankietyzacji dydaktycznej za rok akademicki 2023/2024. Stanowi materiał roboczy przeznaczony do użytku wewnętrznego Instytutu Pedagogiki.

Dane ewaluacyjne oparte są na wynikach ankiet studenckich z semestru zimowego i letniego 2023/24. Podstawą analizy są pliki statystyk semestralnych obejmujące łącznie 1 144 rekordy po filtracji. Do analizy zakwalifikowano przedmioty, dla których zebrano co najmniej 3 wypełnione ankiety ($N \geq 3$). Wyniki z obu semestrów agregowane są przez średnią ważoną liczebnością respondentów. Granice dolnego i górnego kwartylu obliczane są osobno dla każdego kierunku, co oznacza, że każdy program posiada własny układ odniesienia.

Raport obejmuje cztery segmenty: Pedagogika – studia licencjackie (PE-lic.), Pedagogika – uzupełniające studia magisterskie (PE-mgr), Pedagogika Specjalna (PES), Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna (PPW). Analizę prowadzono wyłącznie w obrębie roku akademickiego 2023/24. Dokument nie zawiera danych osobowych

1. Statystyki opisowe – porównanie kierunków

Poniższa tabela prezentuje podstawowe parametry rozkładu ocen studenckich dla czterech kierunków realizowanych w Instytucie w roku akademickim 2023/24. Obejmuje wszystkie przedmioty, które uzyskały co najmniej 3 wypełnione ankiety ($N \geq 3$).

Kierunek	Przed. ($N \geq 3$)	Średnia	Mediana	Q1	Q3	Min	Max
PE – studia licencjackie	98	4,542	4,681	4,351	4,857	3,280	5,000
PE – studia magisterskie	63	4,650	4,767	4,508	4,895	3,280	5,000
Pedagogika Specjalna	46	4,384	4,668	4,239	4,904	2,443	5,000
Ped. Przedszkolna i Wczesnoszkolna	66	4,620	4,763	4,457	4,912	3,519	5,000

Porównanie czterech kierunków wskazuje, że PE-mgr osiąga najwyższą średnią arytmetyczną ($M=4,650$), przy jednocześnie najniższej liczbie ocenianych przedmiotów (63). Wynikać to może zarówno z profilu oferty programowej na tym poziomie studiów, jak i z mniejszej liczby małolicznych grup, które nie przekraczają progu $N=3$. PPW wykazuje wyższy poziom mediany (4,763) i górnego kwartyłu (4,912) niż PE-lic., jednak niższy dolny kwartył (4,457), co oznacza pewne rozszerzenie strefy wyników wymagających uwagi. PES wykazuje największą rozpiętość wewnętrzną ($M=2,443-5,000$), co odzwierciedla napięcie między rdzeniem specjalistycznym a przedmiotami peryferyjnymi.

2. Efekt kierunkowy – ten sam przedmiot na różnych kierunkach

Analiza przedmiotów realizowanych jednocześnie na co najmniej dwóch kierunkach ujawnia zjawisko określane jako efekt kierunkowy: ten sam tytuł uzyskuje wyniki różniące się niekiedy o ponad 1,5 punktu w zależności od kierunku, do którego jest przypisany. Zjawisko to wynika ze współdziałania trzech czynników: (1) różnych oczekiwań zawodowych grup studenckich wobec poszczególnych treści, (2) odmiennego osadzenia kursu w kontekście programowym danego kierunku, (3) ewentualnych różnic w sposobie realizacji przez różnych prowadzących.

Przedmiot	PE-lic.	PE-mgr	PES	PPW	Rozp.
Psychologia ogólna	4,678 (N=42)	—	3,100 (N=7)	4,873 (N=4)	1,773
Dydaktyka ogólna	4,751 (N=69)	3,503 (N=10)	5,000 (N=4)	4,964 (N=14)	1,497
Socjologia edukacji	3,422 (N=48)	3,432 (N=26)	4,770 (N=8)	4,102 (N=5)	1,348
Podstawy logopedii	3,592 (N=9)	4,830 (N=6)	—	—	1,238
Pedagogika opiekuńcza	4,954 (N=25)	4,190 (N=8)	—	—	0,764
Filozoficzne koncepcje czł.	4,301 (N=68)	—	3,765 (N=13)	4,599 (N=10)	0,834
Metodologia badań społ.	—	4,517 (N=34)	5,000 (N=4)	4,232 (N=13)	0,768
Pedagogika społeczna	4,532 (N=49)	4,971 (N=12)	—	4,266 (N=5)	0,705
Praktyka pedagogiczna	4,346 (N=55)	4,794 (N=29)	—	4,980 (N=9)	0,634
Biomedyczne podstawy rozw.	4,480 (N=89)	4,890 (N=20)	4,960 (N=16)	—	0,480

Spośród zestawionych przedmiotów szczególnie wyraziste kontrasty wymagają komentarza.

Psychologia ogólna wykazuje rozpiętość 1,77 punktu między najwyższą a najniższą oceną kierunkową. Na kierunkach PE-lic. (N=42) i PPW (N=4) wynik jest wyraźnie wyższy niż na PES (N=7). Przy tak dużej próbie na PE-lic. różnica ta ma wysoką wiarygodność statystyczną. Zjawisko to może wiązać się z odmiennym profilem oczekiwań studentów pedagogiki specjalnej wobec treści psychologicznych ogólnych, postrzeganych przez nich jako niewystarczająco sprofilowanych na potrzeby pracy z osobami z niepełnosprawnościami.

Dydaktyka ogólna uzyskuje wynik $M=3,503$ (N=10) na PE-mgr, podczas gdy na pozostałych kierunkach plasuje się wyraźnie wyżej (PE-lic. $M=4,751$, PPW $M=4,964$, PES $M=5,000$). Różnica 1,50 punktu między PE-mgr a PES lub PPW przy tych samych treściach programowych i tym samym tytule jest jednym z najostrzejszych kontrastów roku. Wskazuje to, że treści kursu lub sposób jego prowadzenia mogą nie być optymalnie dostosowane do specyfiki grupy na studiach magisterskich.

Socjologia edukacji uzyskuje zbliżone wyniki na PE-lic. (M=3,422, N=48) i PE-mgr (M=3,432, N=26), jednocześnie wyraźnie wyższe na PES (M=4,770) i PPW (M=4,102). Łączna próba na obu kierunkach pedagogiki wynosi N=74, co nadaje temu sygnałowi dużą wiarygodność statystyczną. Zestawienie wskazuje, że ten sam przedmiot jest odbierany znacząco inaczej przez studentów PES i PPW niż przez studentów ogólnej pedagogiki.

3. Analiza per kierunek

Pedagogika – studia licencjackie

Kierunek obejmował 98 przedmiotów z $N \geq 3$ respondentów. Średnia M=4,542, mediana M=4,681, dolny kwartyl Q1=4,351, górny kwartyl Q3=4,857.

Przedmioty wymagające uwagi – dolny kwartyl (M ≤ 4,351)

Przedmiot	M	N
Wprowadzenie do edukacji dorosłych	3,343	24
Socjologia edukacji	3,422	48
Psychopatologia rozwoju	3,500	19
Historia wychowania	3,586	100
Podstawy logopedii	3,592	9
Wprowadzenie do poradnictwa	3,711	15
Wprowadzenie do poradownictwa	3,786	7
Filozoficzne koncepcje człowieka	4,301	68
Teoria wychowania	4,098	32
Psychologia rozwoju człowieka	4,119	31
Higiena pracy pedagoga	4,342	20
Praktyka pedagogiczna	4,346	55

Dolny kwartyl PE-lic. zawiera kilka kategorii problemów o różnej wadze diagnostycznej. Najpoważniejsze pod względem wiarygodności statystycznej to wyniki przy dużych próbach: Historia wychowania (M=3,586, N=100) i Socjologia edukacji (M=3,422, N=48) uzyskują wyniki wyraźnie niskie przy liczebnościach wykluczających przypadkowe wahanie. Warto odnotować, że Socjologia edukacji uzyskuje jednocześnie niskie wyniki na PE-mgr (por. tabela efektu kierunkowego), co wskazuje na szerszy problem z realizacją tego tytułu na pedagogice.

Wprowadzenie do edukacji dorosłych (M=3,343, N=24) i Wprowadzenie do poradnictwa (M=3,711, N=15) to przedmioty, gdzie analiza realizacji ujawnia bardzo dużą rozpiętość między grupami prowadzonymi przez różnych dydaktyków (tabela poniżej) – co wskazuje, że wynik zagregowany maskuje przypadki zarówno dobrze, jak i słabo ocenianych zajęć pod tym samym tytułem.

Praktyka pedagogiczna (M=4,346, N=55) plasuje się w dolnym kwartylu przy znaczącej próbie i wykazuje rozpiętość wewnętrzną sięgającą 1,91 punktu między realizacjami. Różnorodność wyników praktyki pedagogicznej zasługuje na analizę organizacyjną.

Zmienność ocen w obrębie tytułu

Zestawienie przedmiotów, w których różne realizacje w roku 2023/24 uzyskały wyraźnie odmienne wyniki. Kolumna „Rozp.” podaje różnicę między najwyższą a najniższą oceną realizacji.

Przedmiot	Zakres ocen realizacji	Rozp.
Seminarium licencjackie	M=4,800 (N=5); M=4,571 (N=7); M=4,477 (N=7)	2,997
Wprowadzenie do edukacji dorosłych	M=2,600 (N=16); M=4,830 (N=8)	2,230
Praktyka pedagogiczna	M=4,589 (N=16); M=4,334 (N=10); M=4,324 (N=9)	1,906
Filozoficzne koncepcje człowieka	M=4,933 (N=32); M=4,300 (N=15); M=3,340 (N=21)	1,593
Teoretyczne podst. badań społecznych	M=4,950 (N=7); M=4,940 (N=9); M=4,533 (N=21)	1,510
Wprowadzenie do poradnictwa	M=4,500 (N=7); M=3,020 (N=8)	1,480
Interwencja socjalna	M=4,900 (N=10); M=3,500 (N=3)	1,400
Teoria wychowania	M=4,379 (N=11); M=4,084 (N=13); M=3,310 (N=6)	1,069

Zestawienie ujawnia, że w wielu przypadkach ten sam tytuł uzyskuje wyniki skrajnie odmienne w zależności od grupy. Filozoficzne koncepcje człowieka: zakres M=3,340–4,933 przy liczebnościach N=21–32 – są to wyniki statystycznie wiarygodne po obu stronach rozpiętości. Instytut dysponuje zatem wewnętrznym wzorcem zarówno bardzo dobrej, jak i wymagającej poprawy realizacji tego samego kursu. Wprowadzenie do edukacji dorosłych: M=2,600 (N=16) wobec M=4,830 (N=8) – różnica 2,23 punktu przy próbach N=8 i N=16 to jeden z najostrzejszych kontrastów roku.

Przedmioty wyróżniające się – górny kwartył (M ≥ 4,857)

Przedmiot	M	N
Metodyka resocjalizacji w środowisku otwartym	5,000	10
Profilaktyka zagrożeń rozwoju dzieci i młodzieży	5,000	17
Metody i techniki aktywizacji osób dorosłych	5,000	5
Podstawy poradnictwa andragogicznego	5,000	11
Podstawy zarządzania karierą	5,000	4
Podstawy zarządzania wiedzą	5,000	6
Trening umiejętności wychowawczych	5,000	5
Badania pedagogiczne z dziećmi	5,000	4
Metodyka pracy wychowawczej z grupą	4,994	32

Podstawy pomocy psychopedagogicznej i poradnictwa	4,984	25
Język migowy	4,981	16
Pedagogika opiekuńcza	4,954	25
Komunikacja niewerbalna w życiu zawodowym	4,955	4
Wprowadzenie do pedagogiki opiekuńczej	4,900	18
Metodyka prowadzenia mediacji rówieśniczych	4,918	12

Górny kwartyl PE-lic. tworzą zajęcia specjalizacyjne w zakresie metodyki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacyjnej i poradniczej. Na uwagę zasługują wyniki przy dużych próbach: Metodyka pracy wychowawczej z grupą (M=4,994, N=32), Podstawy pomocy psychopedagogicznej i poradnictwa (M=4,984, N=25), Język migowy (M=4,981, N=16) i Pedagogika opiekuńcza (M=4,954, N=25) – to realizacje o wysokiej wartości statystycznej, gdzie wysoki wynik nie jest efektem małej grupy. Profilaktyka zagrożeń (M=5,000, N=17) przy połączonej próbie kilku grup jest wyjątkowo wiarygodnym wynikiem maksymalnym.

Pedagogika – uzupełniające studia magisterskie

Kierunek obejmował 63 przedmioty z N≥3. Średnia M=4,650, mediana M=4,767, Q1=4,508, Q3=4,895.

Przedmioty wymagające uwagi – dolny kwartyl (M ≤ 4,508)

Przedmiot	M	N
Edukacja kulturalna dorosłych	3,280	3
Socjologia edukacji	3,432	26
Dydaktyka ogólna	3,503	10
Wybrane zagadnienia współczesnej filozofii	3,810	9
Teoria wychowania	3,900	8
Historia wychowania do końca XVIII wieku	4,105	19
Pedagogika opiekuńcza	4,190	8
Teoria i praktyka pedagogiczna w XIX i I poł. XX w.	4,393	25
Metody i techniki badań społecznych	4,405	17
Metodyka pracy opiekuńczo-wychowawczej	4,432	17
Neurodydaktyka	4,460	8
Teoretyczne podstawy terapii pedagogicznej	4,500	12

Dolny kwartyl PE-mgr zawiera kilka przypadków wartych szczególnej uwagi. Dydaktyka ogólna (M=3,503, N=10) – w zestawieniu z wynikami na innych kierunkach (PPW M=4,964, PE-lic. M=4,751, PES M=5,000) różnica ta jest jedna z największych w tabeli efektu kierunkowego. Socjologia edukacji (M=3,432, N=26) wykazuje identyczny wzorzec co na PE-lic., tworząc spójny sygnał przy łącznym N=74. Teoria i praktyka pedagogiczna w XIX i I połowie XX w. (M=4,393, N=25) to interesujący przypadek, gdzie analiza realizacji ujawnia bardzo dużą rozpiętość między grupami (tabela poniżej).

Pedagogika opiekuńcza uzyskuje na PE-mgr M=4,190 (N=8), podczas gdy ten sam przedmiot na PE-lic. osiąga M=4,954 (N=25). Różnica 0,76 punktu przy różnych realizacjach wskazuje na znaczące odmienności między sposobami prowadzenia.

Zmienność ocen w obrębie tytułu

Przedmiot	Zakres ocen realizacji	Rozp.
Metodologia badań społecznych	M=4,816 (N=13); M=4,810 (N=9); M=3,460 (N=8)	1,540
Teoria i praktyka pedag. w XIX i I poł. XX w.	M=4,943 (N=15); M=3,567 (N=10)	1,376
Teoretyczne podstawy terapii pedagogicznej	M=5,000 (N=7); M=3,800 (N=5)	1,200
Metodyka pracy opiekuńczo-wychowawczej	M=4,980 (N=8); M=3,946 (N=9)	1,034
Metody i techniki badań społecznych	M=4,857 (N=7); M=4,088 (N=10)	0,769

Teoria i praktyka pedagogiczna w XIX w.: rozpiętość 1,38 punktu przy próbach N=15 i N=10 – wynik statystycznie wiarygodny po obu stronach. Teoretyczne podstawy terapii pedagogicznej: M=5,000 (N=7) wobec M=3,800 (N=5) – ten sam kurs w tym samym roku, realizowany przez różnych dydaktyków, daje wyniki na przeciwnych krańcach rozkładu. Instytut dysponuje wewnętrznym wzorcem doskonałej realizacji tego kursu.

Przedmioty wyróżniające się – górny kwartyl (M ≥ 4,895)

Przedmiot	M	N
Interwencja socjalna	5,000	9
Wspomaganie rozwoju małego dziecka w rodz. i op. zast.	5,000	15
Formalne i nieformalne obszary uczenia się dorosłych	5,000	3
Wybrane problemy gerontologii	5,000	4
Podstawy prawne edukacji dorosłych	5,000	5
Higiena pracy pedagoga-terapeuty	4,985	23
Metody terapii dziecka z zaburzeniami rozwoju	4,985	31
Diagnoza i terapia rodziny	4,980	9
Podstawy coachingu	4,977	7
Pedagogika społeczna	4,971	12
Komunikacja interpersonalna	4,950	7
Warsztaty pracy z rodziną	4,940	11

Na szczególne podkreślenie zasługują dwa wyniki przy dużych próbach: Metody terapii dziecka z zaburzeniami rozwoju (M=4,985, N=31) i Higiena pracy pedagoga-terapeuty (M=4,985, N=23).

Wyniki M bliskie maksimum przy próbach N=23–31 należą do najlepiej udokumentowanych statystycznie na PE-mgr i wskazują na trwałą, wysoką jakość realizacji tych zajęć. Wspomaganie rozwoju małego dziecka (M=5,000, N=15) jest kolejnym solidnym wynikiem.

Pedagogika Specjalna

Kierunek obejmował 46 przedmiotów z $N \geq 3$. Średnia M=4,384, mediana M=4,668, Q1=4,239, Q3=4,904. Rozpiętość rozkładu (M=2,443–5,000) jest największa spośród czterech kierunków.

Przedmioty wymagające uwagi – dolny kwartył (M ≤ 4,239)

Przedmiot	M	N
Metodyka przygotowania zawodowego młodzieży z NI	2,443	3
Surdopedagogika	2,710	4
Metodyka kształcenia i wychowania uczniów z lekką NI w kl. I–III	2,737	12
Psychologia kliniczna z psychopatologią	2,935	4
Diagnoza i terapia zaburzeń ze spektrum autyzmu /fakultet/	2,970	5
Psychologia ogólna	3,100	7
Rehabilitacja osób z NI i z zaburzeniami ze spektrum aut.	3,667	3
Filozoficzne koncepcje człowieka	3,765	13
Pedagogika specjalna	3,780	3
Technika pracy naukowej	4,208	9

Dolny kwartył PES zawiera wyniki, które pod względem wartości bezwzględnych należą do najniższych w zbiorze. Szczególnie warta odnotowania jest Metodyka kształcenia i wychowania uczniów z lekką NI (M=2,737, N=12) – przy N=12 jest to wynik o realnej wiarygodności statystycznej. Analiza realizacji ujawnia przy tym dramatyczną rozpiętość między grupami prowadzonymi przez różnych dydaktyków (patrz tabela poniżej). Psychologia ogólna (M=3,100, N=7) uzyskuje na PES wynik wyraźnie niższy niż na PE-lic. (M=4,678, N=42) i PPW (M=4,873, N=4). Różnica 1,77 punktu przy wiarygodnych próbach odzwierciedla silny efekt kierunkowy – treści psychologii ogólnej są przez studentów PES odbierane jako niewystarczająco dostosowane do specyfiki ich pracy z osobami z niepełnosprawnościami.

Surdopedagogika (M=2,710, N=4) to wynik wyraźnie odbiegający od oczekiwań dla tego kluczowego przedmiotu specjalistycznego. Przy N=4 wiarygodność statystyczna jest ograniczona, niemniej wartość jest bardzo niska i zasługuje na odnotowanie.

Zmienność ocen w obrębie tytułu

Przedmiot	Zakres ocen realizacji	Rozp.
Metodyka kształcenia uczniów z lekką NI w kl. I–III	M=1,750 (N=8); M=4,710 (N=4)	2,960
Aktywizacja społ.-zawodowa osób z NI	M=5,000 (N=3); M=3,723 (N=3)	1,277

Metodyka kształcenia uczniów z lekką NI wykazuje rozpiętość 2,96 punktu: $M=1,750$ ($N=8$) wobec $M=4,710$ ($N=4$). Wynik $M=1,750$ przy $N=8$ należy do absolutnie najniższych wiarygodnych statystycznie wyników w zbiorze roku 2023/24. Jest to przypadek wymagający bezpośredniej analizy jakościowej, wykraczającej poza dane ilościowe.

Przedmioty wyróżniające się – górny kwartyl ($M \geq 4,904$)

Przedmiot	M	N
Komunikacja alternatywna i wspomagająca	5,000	15
Dydaktyka ogólna	5,000	4
Metodyka kształcenia i wychowania uczniów z głębszą NI	5,000	7
Metodologia badań społecznych	5,000	4
Metody efektywnego uczenia się	5,000	4
Psychologiczne aspekty muzykoterapii	5,000	3
Metodyka kształcenia i wychowania przedszkolnego dz. z NI	4,983	9
Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka	4,976	14
Psychologia rozwojowa	4,970	6
Biomedyczne podstawy rozwoju i wychowania	4,960	16
Diagnostyka w pedagogice specjalnej	4,912	8
Metodyka kształcenia w grupie zróżnicowanej kl. I–III	4,908	15

Górny kwartyl PES potwierdza wzorzec charakterystyczny dla tego kierunku: najwyżej oceniane są przedmioty o najwyższej specyficzności specjalnopedagogicznej, bezpośrednio wyposażające studentów w narzędzia pracy zawodowej. Komunikacja alternatywna i wspomagająca ($M=5,000$, $N=15$) to wynik wyjątkowy: ocena maksymalna przy próbie $N=15$ należy do najlepiej udokumentowanych jakościowo wyników w zbiorze PES. Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka ($M=4,976$, $N=14$) i Biomedyczne podstawy rozwoju ($M=4,960$, $N=16$) to kolejne przypadki wysokich wyników przy wiarygodnych próbach. Diagnostyka w pedagogice specjalnej ($M=4,912$, $N=8$) i Metodyka kształcenia w grupie zróżnicowanej ($M=4,908$, $N=15$) potwierdzają, że rdzeń diagnostyczno-metodyczny PES jest przez studentów oceniany wzorcowo.

Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna

Kierunek obejmował 66 przedmiotów z $N \geq 3$. Średnia $M=4,620$, mediana $M=4,763$, $Q1=4,457$, $Q3=4,912$. PPW utrzymuje ogólnie wysoki poziom ocen spośród czterech kierunków, jednak rok 2023/24 przynosi wyraźne sygnały problemowe w kilku obszarach.

Przedmioty wymagające uwagi – dolny kwartyl ($M \leq 4,457$)

Przedmiot	M	N
Edukacja zdrowotna	3,519	9
Metodyka edukacji informatycznej i posługiwania się TiK	3,552	13

Metodyka edukacji zdrowotnej	3,708	8
Edukacja społeczno-przyrodnicza	3,871	9
Literatura dla dzieci	3,895	8
Metodyka edukacji matematycznej	3,999	16
Psychologia wychowania	4,026	12
Socjologia edukacji	4,102	5
Diagnoza pedagogiczna	4,121	11
Metodologia badań społecznych	4,232	13
Aksjologiczne problemy wychowania	4,297	9
Dzieje teorii i praktyki pedagogicznej	4,365	16

Dolny kwartył PPW zawiera kilka sygnałów wymagających uwagi bezwzględnej, niezależnie od relatywnego charakteru kwartyłu. Edukacja zdrowotna (M=3,519, N=9) i Metodyka edukacji zdrowotnej (M=3,708, N=8) to dwa powiązane tematycznie kursy jednocześnie w dolnym kwartyłu. Zbieżność niskich wyników obu przedmiotów z obszaru zdrowotnego może wskazywać na systemową trudność z realizacją tej tematyki na kierunku PPW, wartość pogłębionej refleksji programowej lub organizacyjnej.

Metodyka edukacji informatycznej i posługiwania się TiK (M=3,552, N=13) przy N=13 to wynik statystycznie wiarygodny i istotny dla kierunku, w którego programie kompetencje TiK odgrywają ważną rolę. Metodyka edukacji matematycznej (M=3,999, N=16) przy próbie N=16 to wynik wart odnotowania.

Psychologia wychowania (M=4,026, N=12) to przedmiot, którego analiza realizacji ujawnia wyraźne zróżnicowanie wewnętrzne między grupami (tabela poniżej).

Zmienność ocen w obrębie tytułu

Przedmiot	Zakres ocen realizacji	Rozp.
Metodologia badań społecznych	M=4,919 (N=8); M=3,670 (N=3)	1,249
Dzieje teorii i praktyki pedagogicznej	M=5,000 (N=4); M=4,153 (N=12)	0,847
Psychologiczne i pedag. podstawy naucz. j. obcego	M=5,000 (N=4); M=4,195 (N=6)	0,805
Filozoficzne koncepcje człowieka	M=4,831 (N=7); M=4,057 (N=3)	0,775
Psychologia wychowania	M=4,530 (N=5); M=4,000 (N=4)	0,530

Metodologia badań społecznych wykazuje rozpiętość 1,25 punktu na PPW (identyczny wzorec pojawia się na PE-mgr, gdzie ten sam przedmiot wykazuje rozpiętość 1,54 punktu). Dzieje teorii i praktyki pedagogicznej: M=5,000 (N=4) wobec M=4,153 (N=12) – przy N=12 ta ostatnia wartość jest statystycznie wiarygodna i wskazuje na rzeczywistą różnicę w doświadczeniu studentów.

Przedmioty wyróżniające się – górny kwartył (M ≥ 4,912)

Przedmiot	M	N
Pedeutologia	5,000	12
Metodyka edukacji technicznej	5,000	4
Praktyka pedagogiczna śródroczna asystencka	5,000	10
Teoretyczne podstawy wychowania	5,000	4
Wybrane zagadnienia pedagogiki specjalnej	5,000	5
Praktyka pedagogiczna ciągła	5,000	3
Metodyka nauczania języka angielskiego	4,992	19
Praktyka pedagogiczna	4,980	9
Metodyka edukacji muzycznej	4,968	11
Dydaktyka ogólna	4,964	14
Kultura przedszkola i szkoły	4,958	4
Podstawy prawne pracy nauczyciela	4,936	10
Edukacja techniczna	4,921	15
Dydaktyka edukacji przedszkolnej	4,917	12
Pedagogika przedszkolna	4,916	16
Emisja głosu	4,915	6

Górny kwartył PPW tworzy wyrazisty portret tematyczny: edukacje szczegółowe, pedeutologia, praktyki pedagogiczne i przedmioty tożsamości zawodowej nauczyciela edukacji elementarnej. Pedeutologia (M=5,000, N=12) uzyskuje ocenę maksymalną przy dużej próbie – jeden z najlepiej udokumentowanych wzorcowych wyników na całym kierunku. Metodyka nauczania języka angielskiego (M=4,992, N=19) przy N=19 to kolejny wynik o wysokiej wiarygodności statystycznej. Pedagogika przedszkolna (M=4,916, N=16) i Dydaktyka edukacji przedszkolnej (M=4,917, N=12) uzupełniają obraz rdzenia dydaktyczno-metodycznego kierunku ocenianego wzorcowo.

Interesujące zestawienie wewnątrz PPW: Dydaktyka ogólna osiąga M=4,964 (N=14) w górnym kwartylu, podczas gdy ten sam przedmiot na PE-mgr plasuje się w dolnym kwartylu (M=3,503, N=10). Różnica 1,46 punktu przy podobnych próbach to jeden z najostrzejszych kontrastów kierunkowych roku i sugeruje, że sposób prowadzenia lub kontekst programowy ma dla tego kursu decydujące znaczenie.

Wnioski końcowe z ewaluacji rocznej

Analiza wyników studenckiej ewaluacji dydaktycznej za rok akademicki 2023/24 dostarcza kilku spostrzeżeń, które mogą być użyteczne w bieżącej pracy Instytutu. Poniżej przedstawiono je w podziale na obszary mocnych stron i obszary wymagające refleksji – z intencją wspierania doskonalenia jakości kształcenia, nie formułowania ocen.

Mocne strony dydaktyki Instytutu

Zajęcia specjalizacyjne i warsztatowe jako trwały filar jakości

We wszystkich czterech kierunkach górny kwartyl jest zdominowany przez zajęcia specjalizacyjne prowadzone w trybie ćwiczeniowym lub warsztatowym, o silnym powiązaniu treści z przyszłą praktyką zawodową studentów. Metodyka pracy wychowawczej z grupą (PE-lic., M=4,994, N=32), Metody terapii dziecka z zaburzeniami rozwoju (PE-mgr, M=4,985, N=31), Komunikacja alternatywna i wspomagająca (PES, M=5,000, N=15) i Pedeutologia (PPW, M=5,000, N=12) to przykłady realizacji ocenianych wzorcowo przy dużych i wiarygodnych próbach. Wspólna cecha tych przedmiotów: bezpośrednio wyposażenie studentów w narzędzia zawodowe, postrzegane jako użyteczne tu i teraz.

Rdzeń specjalistyczny PES – mocna dokumentacja jakości

Na kierunku Pedagogika Specjalna blok kursów specjalistycznych (komunikacja alternatywna, wczesne wspomaganie, metodyki kształcenia uczniów z NI, diagnostyka, biomedyczne podstawy) uzyskuje wyniki wzorcowe przy próbach N=8–16. Jest to szczególnie istotne z perspektywy oceny jakości kształcenia na tym kierunku: rdzeń zawodowy jest przez studentów odbierany jako wartościowy i dobrze prowadzony.

Wysoka jakość edukacji szczegółowych i praktyk na PPW

Edukacje szczegółowe, metodyki nauczania przedmiotowego i praktyki pedagogiczne na PPW są oceniane wybitnie, z kilkoma wynikami $M \geq 4,964$ przy próbach N=9–19. Pedeutologia uzyskuje ocenę maksymalną przy N=12. Praktyki pedagogiczne (M=4,980, N=9) plasują się w górnym kwartylu, w odróżnieniu od innych kierunków, gdzie praktyki wykazują duże zróżnicowanie wewnętrzne. Wskazuje to na spójność organizacji zajęć praktycznych na PPW.

Zróżnicowanie jakości jako zasób, nie tylko problem

W wielu przypadkach tabele zmienności wewnętrznej ujawniają, że dla tych samych kursów współistnieją w Instytucie realizacje oceniane wzorcowo i realizacje wymagające poprawy. Filozoficzne koncepcje człowieka: jedna realizacja M=4,933 (N=32), inne M=3,340–4,300. Teoretyczne podstawy terapii pedagogicznej (PE-mgr): M=5,000 (N=7) i M=3,800 (N=5). Wewnętrzna dostępność wzorców dobrej realizacji jest zasobem, który może być wykorzystywany w procesach mentoringu i doskonalenia zawodowego.

Obszary wymagające refleksji

Przedmioty z obszaru socjologii na kierunkach pedagogiki

Socjologia edukacji uzyskuje wyniki w dolnym kwartylu jednocześnie na PE-lic. (M=3,422, N=48) i PE-mgr (M=3,432, N=26), przy łącznej próbie N=74. Na tych samych kierunkach wyniki PE-lic. i PE-mgr są niemal identyczne, co sugeruje, że trudność ma charakter strukturalny – związany z percepcją użyteczności treści socjologicznych przez studentów nastawionych zawodowo. Na PES i PPW ten sam przedmiot jest oceniany wyżej (M=4,770 i M=4,102), co może być wskazówką co do sposobu osadzania treści w kontekście kierunkowym. Warto pod rozwagę przyjąć, czy sposób realizacji lub dobór przykładów mogłyby lepiej odpowiadać na oczekiwania studentów PE.

Dydaktyka ogólna na studiach magisterskich

Wynik M=3,503 (N=10) na PE-mgr wobec M=4,751–5,000 na pozostałych kierunkach to jeden z najostrzejszych kontrastów kierunkowych roku. Różnica ta może wynikać ze specyfiki grupy studenckiej na uzupełniających studiach magisterskich – studentów, którzy mogą mieć odmienne oczekiwania wobec kursu ogólnodydaktycznego niż studenci pierwszego stopnia lub kierunków bardziej specjalistycznych. Wydaje się zasadne zastanowienie się, czy formuła realizacji tego kursu na PE-mgr jest optymalnie dostosowana do profilu tej grupy.

Zmienność realizacji w zakresie pracy z dorosłymi i poradnictwa (PE-lic.)

Wprowadzenie do edukacji dorosłych (M=2,600, N=16 wobec M=4,830, N=8) i Wprowadzenie do poradnictwa (M=3,020, N=8 wobec M=4,500, N=7) wykazują rozpiętości sięgające 1,5–2,2 punktu. Przy próbach N=7–16 są to wyniki statystycznie wiarygodne. Zagregowane wyniki tych kursów lokują je w dolnym kwartylu, choć jedna realizacja każdego z nich osiąga wyniki bardzo dobre lub dobre. Wydaje się, że różnice mogą wynikać z odmiennego sposobu prowadzenia lub doboru materiałów dydaktycznych, co warto rozważyć przy planowaniu zajęć.

Metodyka kształcenia uczniów z lekką NI na PES

Wynik M=1,750 (N=8) w jednej z realizacji Metodyki kształcenia uczniów z lekką NI to przypadek wymagający szczególnej uwagi. Wartość ta – przy próbie N=8 – należy do skrajnie niskich wiarygodnych wyników w zbiorze. Jednocześnie inna realizacja tego samego kursu osiąga M=4,710 (N=4). Rozpiętość 2,96 punktu przy łącznym N=12 wskazuje na zasadność pogłębionej rozmowy o tym, co kształtuje tak odmiennie doświadczenia studenckie tego przedmiotu.

Edukacja zdrowotna i metodyka edukacji zdrowotnej na PPW

Dwa przedmioty z obszaru zdrowotnego – Edukacja zdrowotna (M=3,519, N=9) i Metodyka edukacji zdrowotnej (M=3,708, N=8) – jednocześnie w dolnym kwartylu PPW sugerują pewną trudność z realizacją tej tematyki na kierunku. Może to być kwestia doboru treści, formy zajęć lub powiązania z praktyką zawodową nauczyciela edukacji elementarnej. Warto rozważyć, czy obecna formuła tych kursów dobrze odpowiada na potrzeby studentów PPW.

Metodyka edukacji informatycznej (PPW)

Wynik M=3,552 (N=13) dla Metodyki edukacji informatycznej i posługiwania się TiK to wynik wart odnotowania przy próbie, która nadaje mu statystyczną wiarygodność. Jest to przedmiot istotny z perspektywy kształcenia nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, stąd warto zastanowić się nad dostosowaniem jego formuły do aktualnych potrzeb i oczekiwań studentów.

Uwaga dotycząca narzędzia ankietowego

W roku akademickim 2023/24 Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia podjął dyskusję nad adekwatnością stosowanego narzędzia ankietowego. Wskazano m.in. na asymetryczne rozkłady odpowiedzi, nieadekwatność skali oraz niski odsetek respondentów. Obserwacje te mają bezpośrednie przełożenie na wiarygodność danych ewaluacyjnych. Część sygnałów zidentyfikowanych w niniejszym raporcie opiera się na próbach N=3–5, gdzie interpretacja wymaga szczególnej ostrożności. Jednocześnie liczne kluczowe sygnały – zarówno pozytywne, jak i wskazujące na potrzebę refleksji – oparte są na próbach N=12–100, co nadaje im wysoką wiarygodność statystyczną. Reforma narzędzia ankietowego, postulowana przez Zespół, mogłaby zwiększyć wartość diagnostyczną przyszłych edycji badania.

Część 4. Analiza trendów czteroletnich w zakresie jakości dydaktyki

UWAGI METODOLOGICZNE

Niniejszy raport stanowi podsumowanie czteroletniego cyklu studenckiej ankietyzacji dydaktycznej przeprowadzonej w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego. Obejmuje lata akademickie 2020/21, 2021/22, 2022/23 oraz 2023/24 i łącznie opiera się na ponad 14 000 rekordach danych surowych. We wszystkich analizach zastosowano próg $N \geq 3$ wypełnionych ankiet jako minimalny warunek włączenia przedmiotu lub prowadzącego do oceny – wyniki poniżej tego progu nie są uwzględniane.

Analizę prowadzono dla czterech segmentów programowych: Pedagogika – studia licencjackie (PE-lic.), Pedagogika – uzupełniające studia magisterskie (PE-mgr), Pedagogika Specjalna (PES) oraz Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna (PPW). Wyniki zagregowane są przez ważoną liczebnością respondentów średnią arytmetyczną. Trend kierunkowy przedmiotów i prowadzących wyznaczono metodą regresji liniowej na dostępnych punktach czasowych.

Klasyfikacja wzorców wieloletnich: za stabilnie wysokie uznano przedmioty z min. 3 ocenami rocznymi, z których co najmniej 2 plasują się w górnym kwartylu danego kierunku, przy braku ocen w kwartylu dolnym; za stabilnie niskie – analogicznie w kwartylu dolnym; progres: trend $\geq +0,12$ pkt/rok; tendencja spadkowa: $\leq -0,12$ pkt/rok; niestabilne: obecność zarówno w górnym, jak i dolnym kwartylu w różnych latach. Kandydatów do roli ekspertów dydaktycznych wyłanianio przy kryterium: łączna średnia ważona $\geq 4,80$, odchylenie standardowe między latami $\leq 0,20$, min. 2 lata oceniania przy łącznym $N \geq 15$.

Dane za rok 2020/21 i semestr zimowy 2021/22 pochodzą z indywidualnych rekordów ankiet; od semestru letniego 2021/22 – z zagregowanych statystyk semestralnych. Różnice metodologiczne nie wpływają na porównywalność wyników, lecz należy je brać pod uwagę przy interpretacji liczebności N w poszczególnych latach.

1. Ogólne tendencje w jakości dydaktyki Instytutu

1.1. Parametry rozkładu ocen w czteroletnim okresie

Kierunek	Parametr	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	Trend	N (łącznie)
PE-lic.	Śr. aryt.	4,479	4,595	4,570	4,542	↘ -0,014	503 przed.
	Q1	4,294	4,414	4,374	4,351		
	Min	2,622	1,780	2,610	3,280		
PE-mgr	Śr. aryt.	4,501	4,627	4,581	4,650	↗ +0,037	324 przed.
	Q1	4,353	4,447	4,500	4,508		
	Min	1,125	3,209	2,400	3,280		
PES	Śr. aryt.	4,394	4,505	4,437	4,384	↘ -0,003	173 przed.
	Q1	4,088	4,361	4,220	4,239		
	Min	2,438	3,667	2,743	2,443		
PPW	Śr. aryt.	4,483	4,760	4,746	4,620	↗ +0,033	223 przed.
	Q1	4,258	4,648	4,683	4,457		
	Min	2,452	3,617	3,116	3,519		

Cztery lata ewaluacji rysują obraz dydaktyki Instytutu jako stabilnej jakościowo, z wyraźną specjalizacją mocnych stron i utrzymującymi się obszarami problemowymi. Żaden z kierunków nie wykazuje jednoznacznej wieloletniej tendencji wzrostowej ani spadkowej – waha się raczej w przedziale ok. 0,3 punktu wokół własnej średniej długoterminowej. Dwa obserwowalne makrowzorce zasługują na wyodrębnienie.

Po pierwsze, wyniki skrajnie niskie (poniżej $M=2,0$) praktycznie zniknęły z rozkładu po roku 2020/21. W pierwszym roku analiz PE-mgr notował wartości minimalne na poziomie $M=1,125$ ($N=24$) i $M=1,708$ ($N=24$) – były to alarmy wymagające natychmiastowej reakcji. W kolejnych latach minima rozkładu utrzymują się powyżej $M=2,4$, a wartości poniżej $M=3,0$ pojawiają się sporadycznie i przy mniejszych próbach. Wskazuje to, że Instytut skutecznie reaguje na najostrzejsze sygnały ewaluacyjne.

Po drugie, dolne granice kwartyli uniosły się istotnie między rokiem 2020/21 a 2021/22 (o 0,1–0,4 punktu), co oznacza podniesienie jakości w dolnej strefie rozkładu. Następne dwa lata nie kontynuują tej poprawy, a w przypadku PPW Q1 wyraźnie spada w 2023/24 (z 4,683 do 4,457), co wskazuje na nowe obszary problemowe na tym kierunku.

1.2. PPW jako stały punkt odniesienia

We wszystkich czterech latach kierunek Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna osiąga konsekwentnie najwyższe wartości mediany i górnego kwartyłu spośród czterech programów.

W roku 2022/23 $Q_3=5,000$, co oznacza, że co najmniej 25% ocenianych przedmiotów uzyskało wynik maksymalny. Pedeutologia, Dydaktyka ogólna i Edukacja matematyczna utrzymują się w górnym kwartylu we wszystkich czterech latach przy próbach $N=12-192$ – są to najlepiej udokumentowane statystycznie wzorce jakości dydaktycznej w zbiorze.

Paradoksalnie, PPW wykazuje w 2023/24 najwyższy odsetek nowych sygnałów problemowych w dolnym kwartylu. Edukacja zdrowotna, Metodyka edukacji matematycznej i Metodyka edukacji informatycznej pojawiają się w dolnym kwartylu po latach, gdy ich odpowiedniki były w górnym. Sugeruje to, że wysoki ogólny poziom PPW nie zwalnia z czujności wobec poszczególnych przedmiotów.

1.3. Strukturalne wzorce ponadkierunkowe

Analiza czterech lat ujawnia kilka zjawisk, które nie są specyficzne dla jednego kierunku, lecz przejawiają się systemowo we wszystkich programach.

Efekt prowadzącego jako dominujący czynnik różnicujący. Ten sam tytuł przedmiotu prowadzony przez różnych dydaktyków przynosi w tym samym roku wyniki różniące się nawet o 2,5–3,0 punkty. Filozoficzne koncepcje człowieka: $M=4,933$ wobec $M=3,340$ na PE-lic. w 2023/24; Metodyka kształcenia uczniów z lekką NI: $M=4,710$ wobec $M=1,750$ na PES w 2023/24. Zjawisko to identyfikowano w każdym roku i na każdym kierunku. Oznacza ono, że problem i jego rozwiązanie często współistnieją w ofercie Instytutu – wzorzec dobrej realizacji jest dostępny wewnątrz.

Efekt kierunkowy. Ten sam tytuł na różnych kierunkach uzyskuje wyniki różniące się o 1,0–1,8 punktu. Psychologia ogólna: $M=4,678$ (PE-lic.) wobec $M=3,100$ (PES) w 2023/24; Dydaktyka ogólna: $M=4,964$ (PPW) wobec $M=3,503$ (PE-mgr) w 2023/24. Efekt ten wynika z kombinacji różnych oczekiwań zawodowych grup studenckich i różnych prowadzących. Wskazuje, że przydzielanie kursów powinno uwzględniać dopasowanie między profilem treści a profilem grupy.

Specjalizacja jako motor jakości. Zajęcia specjalizacyjne – warsztatowe, metodyczne, o bezpośrednim wyposażeniu zawodowym – konsekwentnie dominują w górnym kwartylu wszystkich kierunków. Kursy ogólnoakademickie (filozofia, historia wychowania, socjologia) dominują w dolnym kwartylu i to niezależnie od prowadzącego. Świadczy to o strukturalnym napięciu między logiką akademicką a zawodowym profilem studentów pedagogiki.

Treści kliniczne i medyczne jako obszar trudności. Pierwsza pomoc przedmedyczna, Pedagogika leczniczo-terapeutyczna i inne kursy o profilu klinicznym regularnie pojawiają się w dolnym kwartylu PES i PPW, niezależnie od roku. Sugeruje to, że treści medyczne osadzone w programach pedagogicznych wymagają przemyślenia sposobu realizacji, nie tylko doboru prowadzącego.

2. Wzorce wieloletnie per kierunek

2.1. Pedagogika – studia licencjackie

Przedmioty stabilnie wysoko oceniane

Przedmiot	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	Trend	N łącznie	Uwaga
Metody terapii dziecka z zaburzeniami rozwoju	5,000	5,000	5,000	—	0,000	107	3 lata
Metodyka pracy wychowawczej z grupą	4,983	5,000	5,000	4,994	+0,003	132	4 lata
Podstawy pomocy psychopedagogicznej i poradnictwa	4,836	4,969	4,692	4,984	+0,017	373	4 lata
Profilaktyka zagrożeń rozw. dzieci i młodzieży	5,000	—	4,790	5,000	-0,015	51	3 lata
Zarządzanie karierą	5,000	4,938	5,000	4,860	-0,036	61	4 lata
Pedagogika opiekuńcza	4,952	5,000	—	4,954	-0,003	91	3 lata
Metody pracy w poradnictwie indywidualnym	4,956	5,000	4,855	4,795	-0,063	111	4 lata
Metodyka resocjalizacji	—	5,000	4,982	4,703	-0,149	29	3 lata
Problemy aktywizacji i rozw. społeczności lokalnych	4,985	4,455	—	4,924	+0,016	112	3 lata

Blok poradnictwa, terapii pedagogicznej i metodyki opiekuńczo-wychowawczej tworzy stabilny filar jakościowy PE-lic. Kursy te uzyskują wyniki bliskie lub równe maksimum przez trzy-cztery lata, niezależnie od zmian w składzie grup studenckich. Na szczególne podkreślenie zasługuje Podstawy pomocy psychopedagogicznej i poradnictwa (N=373 łącznie) – to jeden z najlepiej udokumentowanych wysokich wyników w całym zbiorze.

Przedmioty stabilnie nisko oceniane

Przedmiot	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	Trend	N łącznie
Socjologia edukacji	4,294	3,865	3,848	3,422	-0,263	515
Historia wychowania	4,570	4,340	3,652	3,586	-0,364	1 312
Filozoficzne koncepcje człowieka	4,259	4,188	3,709	4,301	-0,035	871
Technika pracy naukowej	4,302	4,303	3,777	4,368	-0,033	547
Ochrona własności intelektualnej	4,604	4,223	4,302	4,466	-0,034	533

Pięć przedmiotów trwale obecnych w dolnym kwartylu PE-lic. przy łącznych próbach N=515–1312 tworzy grupę o wyjątkowej wiarygodności statystycznej. Przy N=1312 dla Historii wychowania i N=871 dla Filozoficznych koncepcji mamy do czynienia z masowym, wieloletnim sygnałem – nie z artefaktem małej próby. Historia wychowania wykazuje przy tym wyraźny trend malejący (–0,364 pkt/rok), co oznacza, że problem pogłębia się.

Charakter tych pięciu przedmiotów jest jednorodny: wszystkie mają profil ogólnoakademicki lub formalno-prawny o wartości odroczonej i pośredniej. Studenci nastawieni zawodowo postrzegają je jako oderwane od przyszłej praktyki pedagogicznej. To napięcie jest strukturalne – nie wynika z jednego prowadzącego, lecz z relacji między treścią a oczekiwaniami grupy.

Przedmioty z wyraźnym progresem

Przedmiot	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	Trend	N łączne
Metody diagnozy i terapii pedagogicznej	3,482	4,420	4,876	4,752	+0,427	265
Praca z dzieckiem niedostosowanym społecznie	2,800	4,877	4,670	4,752	+0,565	60
Pedagogika ogólna	4,254	4,482	4,463	4,665	+0,121	593
Prawo oświatowe z elementami prawa rodz. i opiek.	3,807	4,630	5,000	4,583	+0,270	202
Media w edukacji	4,263	4,479	4,631	4,729	+0,155	839

Metody diagnozy i terapii pedagogicznej oraz Praca z dzieckiem niedostosowanym społecznie to dwa przypadki spektakularnego progresu: oba startowały z wyników M=2,8–3,5 w roku 2020/21 i osiągnęły M≈4,75 w 2023/24. Wzrost o blisko 2 punkty w ciągu czterech lat, potwierdzony przy wiarygodnych próbach, wskazuje na głęboką zmianę jakości realizacji – prawdopodobnie kombinację zmiany prowadzącego i reformy formuły zajęć. Media w edukacji wykazują stabilny progres na bardzo dużej próbie (N=839 łącznie), co czyni ten trend jednym z najlepiej udokumentowanych pozytywnych zmian wieloletnich.

Przedmioty z tendencją spadkową

Przedmiot	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	Trend	N łączne
Seminarium licencjackie	4,743	4,815	4,517	4,381	–0,138	566
Metody pracy w poradnictwie grupowym	4,946	4,913	4,605	4,449	–0,180	377
Psychopatologia rozwoju	4,750	4,619	4,472	3,500	–0,390	309
Wprowadzenie do edukacji dorosłych	4,879	4,833	4,591	3,343	–0,485	132
Teoria wychowania	4,569	4,540	4,358	4,098	–0,160	251
Higiena pracy pedagoga	4,669	4,786	4,433	4,342	–0,133	513

Najbardziej niepokojące tendencje spadkowe dotyczą dwóch typów kursów. Psychopatologia rozwoju (M=4,750→3,500, trend -0,390, N=309) i Seminarium licencjackie (M=4,743→4,381, trend -0,138, N=566) to kursy masowe, gdzie degradacja jest wolna, lecz konsekwentna i udokumentowana przy dużych próbach. Wprowadzenie do edukacji dorosłych (M=4,879→3,343, trend -0,485) wykazuje dramatyczny spadek w ostatnim roku, co w połączeniu z analizą zmienności wewnętrznej wskazuje na silny efekt konkretnej realizacji.

Przedmioty o wzorcu niestabilnym

Poradownictwo (M: 4,554→4,147→4,958→4,383) i Psychologia małżeństwa i rodziny (M: 4,833→3,753→4,932→4,120) wykazują naprzemienną górka–dołek o amplitudzie ponad 1,0 punktu, bez wyraźnego trendu kierunkowego. Wzorec ten sugeruje silną wrażliwość na skład grupy lub czynniki losowe (np. rok pandemii), raczej niż stabilny problem jakościowy.

2.2. Pedagogika – uzupełniające studia magisterskie

Przedmioty stabilnie wysoko oceniane

Przedmiot	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	Trend	N łączne
Wspomaganie rozw. małego dziecka w rodz. i op. zast.	5,000	4,833	5,000	5,000	+0,017	57
Komunikacja interpersonalna	5,000	4,873	4,950	4,950	-0,007	53
Wspomaganie rozw. dziecka przez aktywność plastyczną	5,000	5,000	—	4,904	-0,034	65
Wspomaganie rozw. dziecka z zaburzeniami zachowania	5,000	5,000	4,743	—	-0,128	64
Interwencja socjalna	5,000	4,667	4,982	5,000	+0,031	72
Diagnoza i terapia rodziny	4,667	4,670	4,901	4,980	+0,117	88

Blok wspomaganie i terapii dominuje górny kwartył PE-mgr we wszystkich czterech latach. Wspomaganie małego dziecka (M=5,000 w 2020/21, 2022/23 i 2023/24) i Diagnoza i terapia rodziny (trend rosnący +0,117 przy N=88) to wzorce szczególnie godne odnotowania. Interwencja socjalna wykazuje V-kształtny profil z dołkiem w 2021/22 i powrotem do M=5,000 w 2023/24 – co wskazuje na odporność jakości na przejściowe wahania.

Przedmioty stabilnie nisko oceniane

Przedmiot	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	Trend	N łączne
Dydaktyka ogólna	3,474	4,334	4,857	3,503	+0,061	103
Socjologia edukacji	3,953	4,014	3,871	3,432	-0,171	222
Wybrane zagad. współczesnej filozofii	3,396	4,119	4,885	3,810	+0,201	109
Historia wychowania do końca XVIII w.	3,989	4,500	4,723	4,105	+0,057	204

Dydaktyka ogólna i Socjologia edukacji na PE-mgr tworzą analogię do strukturalnych problemów PE-lic., choć tu zestaw kursów jest nieco inny. Szczególnie interesująca jest Dydaktyka ogólna: M=3,474 w 2020/21, poprawa do M=4,857 w 2022/23, powrót do M=3,503 w 2023/24. Wzorzec ten sugeruje, że problem nie jest trwały i zależy silnie od konkretnej realizacji w danym roku. Socjologia edukacji wykazuje natomiast systematyczny trend malejący (-0,171), tworząc wraz z PE-lic. (-0,263) spójny sygnał o strukturalnych trudnościach z tym tytułem na kierunkach ogólnopedagogicznych.

Przedmioty z progresem

Przedmiot	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	Trend	N łączne
Higiena pracy pedagoga-terapeuty	4,750	3,209	4,792	4,985	+0,229	67
Pedagogika społeczna	4,045	4,667	4,500	4,971	+0,261	142
Warsztaty socjoterapii	4,417	3,406	4,982	4,790	+0,269	86
Podstawy prawne edukacji dorosłych	3,472	—	—	5,000	+0,509	41
Wspomaganie dziecka przewlekle chorego	3,611	4,886	4,711	—	+0,550	96

Higiena pracy pedagoga-terapeuty to przypadek modelowy progresu: M=3,209 w roku 2021/22 (najniższy w historii tego kursu) wzrósł do M=4,985 w 2023/24. Cztery lata danych sugerują, że rok 2021/22 był incydentem – możliwe zmiany prowadzącego lub formuły zajęć dały trwałe efekty. Pedagogika społeczna na PE-mgr wykazuje konsekwentny wzrost z M=4,045 do M=4,971 – cztery lata, trend +0,261 przy N=142.

Przedmioty z tendencją spadkową i niestabilne

Wspomaganie rozwoju dziecka niesłyszącego i słabosłyszącego (M=5,000→4,889→4,500, trend -0,250) i Aktywizacja społeczności lokalnych (M=5,000→4,870, trend -0,130) wykazują stopniową erozję z poziomu wzorcowego. Przy próbach N=126 i N=95 spadki te są wiarygodne. Metodyka terapii dzieci z zaburzeniami psychoruchowymi (M: 5,000→3,773→4,684→4,767, trend +0,021) jest klasycznym przykładem niestabilności: dramatyczny dołek w 2021/22 i stopniowe odbudowanie – wzorzec wskazujący na incydentalny problem, nie trwały.

2.3. Pedagogika Specjalna

Przedmioty stabilnie wysoko oceniane

Przedmiot	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	Trend	N łączne
Diagnostyka w pedagogice specjalnej	4,831	5,000	4,834	4,912	+0,008	170
Metodyka kształcenia w grupie zróżnicowanej kl. I–III	—	4,889	4,802	4,908	+0,009	79

Edukacja integracyjna i włączająca	4,778	4,898	5,000	—	+0,111	48
Kultura języka i komunikacja interpersonalna	5,000	4,745	4,830	4,890	-0,025	131
Psychologia rozwojowa	4,889	4,879	—	4,970	+0,030	35
Praktyka obserwacyjna	4,958	5,000	4,643	—	-0,157	39

Diagnostyka w pedagogice specjalnej to filar jakościowy PES: cztery lata, N=170 łącznie, wynik nigdy nie spada poniżej M=4,831. Jest to przedmiot o absolutnie wzorcowym profilu – wysoka ocena, duże próby, stabilność, rosnący trend. Edukacja integracyjna i włączająca oraz Kultura języka i komunikacja interpersonalna to kolejne wieloletnie filary górnego kwartyłu PES. Oba mają charakter narzędziowy i specjalistyczny – zgodnie z ogólnym wzorcem kierunku.

Przedmioty stabilnie nisko oceniane

Przedmiot	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	Trend	N łącznie
Psychologia ogólna	2,889	3,714	4,460	3,100	+0,138	106
Filozoficzne koncepcje człowieka	3,881	4,030	3,304	3,765	-0,107	264
Pedagogika resocjalizacyjna	4,690	3,667	3,994	—	-0,348	109
Pedagogika specjalna	4,267	4,548	4,013	3,780	-0,200	56

Psychologia ogólna na PES to jeden z najbardziej diagnostycznie wymownych przykładów efektu kierunkowego w całym zbiorze: w tym samym roku na PE-lic. osiąga M=4,678, na PES M=3,100. Różnica 1,577 punktu jest absolutnie powtarzalna – pojawia się we wszystkich czterech latach. Treści psychologii ogólnej postrzegane są przez studentów PES jako nieadekwatne do specyfiki ich przyszłej pracy. Filozoficzne koncepcje człowieka przy N=264 łącznie to drugi masowy sygnał z PES. Pedagogika resocjalizacyjna wykazuje systematyczny trend negatywny na PES (-0,348), podczas gdy analogiczna realizacja na PE-lic. osiąga M=5,000 – kolejny przykład efektu kierunkowego.

Przedmioty z progresem

Przedmiot	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	Trend	N łącznie
Pedagogika leczniczo-terapeutyczna	2,506	5,000	3,782	—	+0,638	114
Socjologia edukacji	3,700	4,451	4,730	4,770	+0,349	219
Historia wychowania i kształcenia specjalnego	3,389	4,525	4,600	—	+0,606	120
Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka	—	4,361	4,443	4,976	+0,307	56
Praca opiekuńczo-wychowawcza w placówkach specjalnych	—	4,371	3,917	4,843	+0,236	59

Pedagogika leczniczo-terapeutyczna to jedno z najbardziej dramatycznych wahań w zbiorze PES: M=2,506 (N=89) w 2020/21 to wynik alarmujący, M=5,000 (N=12) rok później to całkowita transformacja. W 2022/23 wynik spada do M=3,782 – co sugeruje, że zmiana była związana z konkretną realizacją w 2021/22, a nie z trwałą zmianą programową. Socjologia edukacji wykazuje na PES wyraźny progres (+0,349), odwrotny do trendu na PE-lic. i PE-mgr – co potwierdza, że jej efektywność zależy od osadzenia w kontekście specjalistycznym.

Przedmioty z tendencją spadkową

Przedmiot	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	Trend	N łączne
Diagnoza i terapia zaburzeń ze spektrum autyzmu /fak./	—	4,857	3,750	2,970	-0,944	51
Surpedagogika	4,667	4,833	4,889	2,710	-0,582	76
Pierwsza pomoc przedmedyczna	4,750	4,410	2,920	4,710	-0,161	100
Psychologia kliniczna z psychopatologią	3,417	5,000	4,814	2,935	-0,163	96

Surpedagogika to szczególnie niepokojący przypadek: trzy lata wzorowych wyników (M=4,667–4,889) i nagły, dramatyczny spadek do M=2,710 (N=4) w 2023/24. Przy N=4 wiarygodność statystyczna jest ograniczona, lecz zmiana z ponad 4,8 na poniżej 3,0 w przedmiocie kluczowym dla kierunku jest sygnałem wymagającym weryfikacji. Diagnoza i terapia zaburzeń ze spektrum autyzmu wykazuje trend spadkowy przez trzy kolejne lata (-0,944 pkt/rok), co przy łącznym N=51 jest wynikiem wiarygodnym.

2.4. Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna

Przedmioty stabilnie wysoko oceniane

Przedmiot	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	Trend	N łączne
Pedeutologia	4,972	4,970	5,000	5,000	+0,011	348
Dydaktyka ogólna	4,932	4,958	4,958	4,964	+0,010	426
Edukacja matematyczna	4,993	4,992	4,980	4,834	-0,049	282
Metodyka nauczania języka angielskiego	—	5,000	4,695	4,992	-0,004	61
Praktyka pedagog. śródroczna asystencka	—	5,000	4,890	5,000	-0,000	25

Pedeutologia, Dydaktyka ogólna i Edukacja matematyczna tworzą absolutną podstawę jakości PPW. Pedeutologia przy łącznym N=348 i stabilności M=4,972–5,000 przez cztery lata jest prawdopodobnie najlepiej udokumentowanym przykładem wzorcowej dydaktyki w całym zbiorze Instytutu. Dydaktyka ogólna przy N=426 to analogicznie wyjątkowy wzorzec – wysoki wynik, bardzo duże próby, cztery lata. Edukacja matematyczna wykazuje nieznaczny spadek do M=4,834 w 2023/24 (z lat poprzednich $\geq 4,980$) – wymaga obserwacji.

Przedmioty stabilnie nisko oceniane

Przedmiot	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	Trend	N łączne
Filozoficzne koncepcje człowieka	3,495	3,617	3,889	4,599	+0,358	252
Psychologia ogólna	3,000	4,767	4,586	4,873	+0,544	84
Aksjologiczne problemy wychowania	3,736	4,819	4,466	4,297	+0,133	112
Psychologia wychowania	4,610	4,241	3,116	4,026	-0,288	153
Dzieje teorii i praktyki pedagogicznej	4,214	4,406	4,902	4,365	+0,095	260
Technika pracy naukowej	3,940	4,848	3,889	4,280	+0,006	186

Filozoficzne koncepcje człowieka na PPW wykazują ciekawy wzorzec: stabilnie w dolnym kwartylu przez 2020/21 i 2021/22, a w 2023/24 wyraźny skok do M=4,599. Wzorzec wskazuje na poprawę realizacji lub zmianę prowadzącego. Psychologia ogólna na PPW wykazuje jeszcze wyraźniejszy progres – z M=3,000 w 2020/21 do M=4,873 w 2023/24. Choć sklasyfikowana w kategorii stabilnie niskie ze względu na historię, faktyczny kierunek zmian jest pozytywny. Psychologia wychowania niepokoi systematycznym spadkiem (-0,288 pkt/rok) przy N=153 łącznie.

Przedmioty z progresem

Przedmiot	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	Trend	N łączne
Teoretyczne podstawy wychowania	2,452	5,000	5,000	5,000	+0,764	102
Pedagogika ogólna	3,542	4,864	4,879	4,786	+0,375	176
Prawa dziecka	3,746	5,000	5,000	4,832	+0,326	77
Kultura przedszkola i szkoły	4,310	5,000	5,000	4,958	+0,194	100

Teoretyczne podstawy wychowania to wzorzec absolutnej transformacji: M=2,452 (N=84) w 2020/21 – jeden z najniższych wyników w historii PPW – i M=5,000 przez kolejne trzy lata. Ten kontrast jednoznacznie wskazuje na zmianę prowadzącego lub radykalną reformę formuły zajęć. Pedagogika ogólna na PPW i Prawa dziecka wykazują analogiczny wzorzec: wyjście z dołu rozkładu do górnego kwartyłu między 2020/21 a 2021/22 i utrzymanie pozytywnych wyników.

Przedmioty z tendencją spadkową

Przedmiot	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	Trend	N łączne
Edukacja społeczno-przyrodnicza	5,000	5,000	5,000	3,871	-0,339	64

Literatura dla dzieci	—	4,938	4,466	3,895	-0,522	61
Metodyka edukacji matematycznej	—	4,933	4,620	3,999	-0,467	53
Metodyka edukacji informatycznej i posług. się TiK	—	5,000	4,415	3,552	-0,724	31
Psychologia wychowania	4,610	4,241	3,116	4,026	-0,288	153
Edukacja zdrowotna	4,611	4,972	5,000	3,519	-0,325	73

Na PPW w 2023/24 widoczna jest koncentracja sygnałów spadkowych w obszarze edukacji szczegółowych i metodyk. Edukacja społeczno-przyrodnicza przez trzy lata utrzymywała $M=5,000$, by w 2023/24 spaść do $M=3,871$. Metodyka edukacji matematycznej i Metodyka edukacji informatycznej wykazują systematyczny wieloletni spadek. Zbieżność kilku tendencji spadkowych naraz w tym samym obszarze tematycznym (edukacje szczegółowe) w tym samym roku jest sygnałem wartym pogłębionej analizy – czy przyczyny są wspólne.

3. Eksperci dydaktyczni – kandydaci do roli mentorów

Na podstawie czteroletnich danych ewaluacyjnych wyłoniono dydaktyków, których profil ocen spełnia łącznie trzy kryteria: średnia ważona $\geq 4,80$, odchylenie standardowe między latami $\leq 0,20$, łączne $N \geq 15$ studentów. Kryterium stabilności (odchylenie) eliminuje przypadki jednorazowych wysokich wyników; kryterium skali (N) zapewnia statystyczną wiarygodność. Wyniki przedstawiono per kierunek – ta sama osoba może pojawić się na wielu kierunkach.

3.1. Pedagogika – studia licencjackie

Na kierunku PE-lic. wyłoniono 16 dydaktyków spełniających wszystkie kryteria. Poniżej zestawiono najlepiej udokumentowanych (łączne $N \geq 50$ lub 4 lata oceniania).

Dydaktyk	Śr. łączna	Odch. std.	N łączne	Lata ocen	Lata oceniania
Maja Piotrowska	4,924	0,092	732	4	2020/21–2023/24
Martyna Pyszmont	4,906	0,135	233	4	2020/21–2023/24
Violetta Drabik-Podgórna	4,873	0,123	666	4	2020/21–2023/24
Honorata Czajkowska	4,862	0,077	489	4	2020/21–2023/24
Marta Cygan	4,835	0,037	324	4	2020/21–2023/24
Alina Jagiełłowicz	4,817	0,152	312	4	2020/21–2023/24
Kacper Radzki	4,936	0,132	132	4	2020/21–2023/24
Ewa Musiał	4,878	0,103	388	3	2020/21, 2022/23–2023/24

Maja Piotrowska: łączne $N=732$ studentów, cztery lata, odchylenie 0,092 – absolutnie najwyższa wiarygodność statystyczna spośród wszystkich dydaktyków PE-lic. Honorata Czajkowska: podobna skala ($N=489$), jeszcze niższe odchylenie (0,077) – wzorzec maksymalnej stabilności przy masowej skali. Marta Cygan: odchylenie 0,037 to najniższe w całym zbiorze PE-lic. – jej wyniki są niezwykle konsekwentne rok do roku.

3.2. Pedagogika – uzupełniające studia magisterskie

Dydaktyk	Śr. łączna	Odch. std.	N łączne	Lata ocen	Lata oceniania
Martyna Pyszmont	4,937	0,044	384	4	2020/21–2023/24
Rozalia Ligus	4,969	0,026	268	3	2020/21–2022/23
Małgorzata Siemieź	4,882	0,107	369	4	2020/21–2023/24
Joanna Gładyszewska-Cylulko	4,886	0,129	266	3	2020/21–2022/23
Agnieszka Jędrzejowska	4,861	0,107	264	4	2020/21–2023/24
Anna Chmiel	4,859	0,055	234	4	2020/21–2023/24

Honorata Czajkowska	4,852	0,098	167	4	2020/21–2023/24
---------------------	-------	-------	-----	---	-----------------

Martyna Pryszynt na PE-mgr: odchylenie 0,044 przy N=384 i czterech latach to wzorzec absolutnej stabilności przy dużej skali. Jest to profil idealny mentora dydaktycznego. Rozalia Ligus: odchylenie 0,026 i M=4,969 to wartości skrajne – niemal brak wariacji między latami przy dużej próbie. Anna Chmiel łączy niskie odchylenie (0,055) z dużą skalą (N=234) przez cztery lata – wzorzec porównywalny z najlepszymi w zbiorze.

3.3. Pedagogika Specjalna

Dydaktyk	Śr. łączna	Odch. std.	N łączne	Lata ocen	Lata oceniania
Agnieszka Drzazga	4,848	0,126	138	4	2020/21–2023/24
Małgorzata Biedroń	4,816	0,074	166	4	2020/21–2023/24
Emilia Olejnik-Krupa	4,977	0,182	51	3	2020/21, 2022/23–2023/24

Przy specyfice kierunku PES (mniejsze grupy, mniej przedmiotów), troje dydaktyków spełnia kryteria z wyraźnymi marginesami. Małgorzata Biedroń wykazuje najniższe odchylenie standardowe (0,074) przy N=166 i czterech latach – wzorzec stabilności analogiczny do najlepszych profili PE. Emilia Olejnik-Krupa osiąga M=4,977 – najwyższej spośród kandydatów PES – przy odchyleniu 0,182, które mieści się w kryterium.

3.4. Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna

Dydaktyk	Śr. łączna	Odch. std.	N łączne	Lata ocen	Lata oceniania
Ewa Musiał	4,954	0,023	905	4	2020/21–2023/24
Agnieszka Janik	4,920	0,097	389	4	2020/21–2023/24
Rozalia Ligus	4,931	0,057	218	3	2020/21–2022/23
Emilia Olejnik-Krupa	4,845	0,025	336	4	2020/21–2023/24
Marta Kondracka-Szala	4,867	0,061	457	4	2020/21–2023/24
Justyna Pilarska	4,844	0,125	34	3	2021/22–2023/24

Ewa Musiał to bezwzględnie wyjątkowy profil w całym zbiorze czteroletnich danych: N=905 studentów, cztery lata, odchylenie standardowe 0,023. Oznacza to, że jej wyniki praktycznie nie wahają się rok do roku przy największej próbie spośród wszystkich dydaktyków wszystkich kierunków. Jest to wzorzec bez analogii w zbiorze i naturalny punkt odniesienia dla systemu jakości dydaktyki. Emilia Olejnik-Krupa: odchylenie 0,025 (drugie najniższe w PPW) przy N=336 przez cztery lata – profil bardzo zbliżony do Ewy Musiał pod względem stabilności.

UWAGA. Warto odnotować, że wśród ekspertów dydaktycznych wyselekcjonowanych w ramach czterech kierunków są pracownicy z różnych jednostek Instytutu, oraz zleceniobiorcy.

4. Syntetyczny obraz trendów: Instytut i poszczególne kierunki

4.1. Trendy ogólnoinstytutowe

Trend 1: Eliminacja wyników skrajnie niskich. Rok 2020/21 zawierał na PE-mgr cztery wyniki poniżej $M=2,0$ przy próbach $N=24-90$. Żadna z tych realizacji nie pojawia się w dolnym kwartyle w kolejnych latach. Wyniki poniżej $M=2,0$ zostały w praktyce wyeliminowane z oferty dydaktycznej Instytutu. To measurably pozytywna zmiana systemowa.

Trend 2: Stabilizacja bloku specjalizacyjnego. Zajęcia warsztatowe i specjalizacyjne konsekwentnie utrzymują wyniki $\geq 4,85$ przez wszystkie cztery lata, niezależnie od kierunku. Blok ten tworzy trwały fundament jakościowy Instytutu i jest jego najważniejszym zasobem dydaktycznym.

Trend 3: Utrwalenie problemu przedmiotów ogólnoakademickich. Historia wychowania, Filozoficzne koncepcje człowieka, Technika pracy naukowej, Socjologia edukacji i Ochrona własności intelektualnej są w dolnym kwartyle konsekwentnie we wszystkich czterech latach na PE-lic. i PE-mgr. Trend nie poprawia się – w przypadku Historii wychowania i Socjologii edukacji wyraźnie się pogarsza (trendy $-0,364$ i $-0,263$ pkt/rok). Jest to najsilniejszy nierozwiązany problem jakościowy w Instytucie.

Trend 4: Rosnące zróżnicowanie między realizacjami. Rozpiętości między najlepiej i najgorzej ocenianymi realizacjami tego samego kursu nie zmniejszają się. W 2023/24 pojawiają się przypadki rozpiętości sięgających 2,5–3,0 punktów, które nie były obserwowane w poprzednich latach. Sugeruje to, że efekt prowadzącego – choć znany od początku analizy – nie jest systemowo redukowany.

Trend 5: Osłabienie PPW w 2023/24. Po trzech latach wzrostów lub stabilizacji na bardzo wysokim poziomie, PPW w 2023/24 wykazuje obniżenie Q1 o 0,23 punktu i pojawienie się nowych sygnałów problematycznych w edukacjach szczegółowych. Nie oznacza to kryzysu – poziom absolutny jest nadal wysoki – ale jest pierwszym sygnałem ostrzegawczym na kierunku, który był wzorcem dla innych.

4.2. Trendy specyficzne dla PE-lic.

- Blok resocjalizacyjno-opiekuńczy osiągnął wzorcowy poziom i utrzymuje go. Natomiast przedmioty poradnicze wykazują nieznaczny trend malejący w ostatnich dwóch latach (Metody pracy w poradnictwie grupowym: $-0,180$; Wprowadzenie do poradnictwa: $-0,334$) – warto monitorować.
- Seminarium licencjackie systematycznie spada ($-0,138$ pkt/rok, $N=566$). Przy tak dużej próbie jest to jeden z najbardziej wiarygodnych negatywnych sygnałów w zbiorze. Wymaga analizy, czy wiąże się ze zmianami w grupie promotorów, zasadach dyplomowania lub oczekiwaniach studentów.
- Kilka kursów wykazuje bardzo wyraźny progres (Metody diagnozy i terapii pedagogicznej, Praca z dzieckiem niedostosowanym społecznie) – są to naturalne kandydaty do zbadania, co spowodowało poprawę i czy mechanizm może być replikowany.

4.3. Trendy specyficzne dla PE-mgr

- Dydaktyka ogólna wykazuje wzorzec silnie oscylacyjny: $M=3,474 \rightarrow 4,334 \rightarrow 4,857 \rightarrow 3,503$. Wahania o amplitudzie ponad 1,3 punktu bez wyraźnego trendu kierunkowego wskazują, że jakość realizacji jest wyjątkowo wrażliwa na czynniki roczne – skład grupy lub prowadzący.
- Blok wspomagania i terapii dziecka (7 kursów) jest absolutnym filarem PE-mgr i wykazuje najwyższe wartości bezwzględne i najniższe odchylenia w zbiorze.
- Kilka kursów, które w 2020/21 osiągały $M=5,000$, w kolejnych latach stopniowo tracą (Aktywizacja społeczności lokalnych, Wspomaganie dziecka niesłyszącego). Trend jest łagodny ($-0,130$ do $-0,250$), ale wart uwagi.

4.4. Trendy specyficzne dla PES

- Rdzeń specjalistyczny PES (Diagnostyka w pedagogice specjalnej, Komunikacja alternatywna i wspomagająca, Metodyka kształcenia w grupie zróżnicowanej, Edukacja integracyjna) jest wzorcowo stabilny przez całe czterolecie. Stanowi silną podstawę jakościową dla procesów akredytacyjnych.
- Efekt kierunkowy Psychologii ogólnej jest absolutnie powtarzalny przez cztery lata i nie ulega zmniejszeniu. Wymaga systemowej odpowiedzi – albo przez zmianę formuły kursu, albo przez dostosowanie realizacji do specyfiki grupy PES.
- Kilka kursów specjalistycznych wykazuje nieoczekiwane wahania w 2023/24 (Surdopedagogika $M=2,710$, Psychologia kliniczna $M=2,935$). Przy niskich N ostrożność interpretacyjna jest konieczna, jednak skala odchylenia jest zbyt duża, by ignorować sygnał.

4.5. Trendy specyficzne dla PPW

- Filar jakościowy (Pedagogia, Dydaktyka ogólna, Edukacja matematyczna, Metodyka nauczania języka angielskiego) jest absolutnie stabilny przez cztery lata i tworzy benchmarki dla całego Instytutu.
- Rok 2021/22 był rokiem transformacji na PPW: kilka kursów, które w 2020/21 były w dolnym kwartyle (Teoretyczne podstawy wychowania $M=2,452$, Pedagogika ogólna $M=3,542$, Prawa dziecka $M=3,746$), skoczyło do górnego kwartyle lub maksimum. Wzorzec ten – jednoczesna poprawa kilku kursów – wskazuje na systemową zmianę jakościową, nie na przypadek.
- Rok 2023/24 przynosi koncentrację sygnałów negatywnych w edukacjach szczegółowych i metodykach. Zbieżność czterech tendencji spadkowych w podobnym obszarze tematycznym w jednym roku wymaga wyjaśnienia.

5. Zadania dla systemu zapewnienia jakości dydaktyki wynikające z czteroletnich danych ewaluacyjnych

Poniższe zadania mają charakter rekomendacji diagnostycznych. Sformułowano je na podstawie wzorców statystycznych, nie jako ocenę pracy poszczególnych osób. Są uporządkowane według pilności, mierzonej skalą problemu (łączne N), trwałości wzorca i kierunkiem trendu.

Zadania priorytetowe

Z.1. Systemowa odpowiedź na problem przedmiotów ogólnoakademickich

Historia wychowania (N=1312, trend $-0,364$), Filozoficzne koncepcje człowieka (N=871, trend $-0,035$), Socjologia edukacji (N=515, trend $-0,263$), Technika pracy naukowej (N=547), Ochrona własności intelektualnej (N=533) – pięć kursów, łącznie ponad 3800 respondentów w ciągu czterech lat, konsekwentnie w dolnym kwartylu PE-lic. Problem nie wynika z jednego prowadzącego, lecz z percepcji użyteczności treści przez studentów nastawionych zawodowo. Możliwe kierunki działania: (a) przegląd sposobu osadzenia tych treści w kontekście zawodowym nauczyciela/pedagoga; (b) reformy formuły zajęć w kierunku większej aplikacyjności; (c) rozmowy z prowadzącymi o ich doświadczeniu z grupą i ewentualnych możliwościach modyfikacji. Wyniki ankietowe nie uzasadniają eliminacji kursów, lecz wymagają przemyślenia ich relacji z profilem studentów.

Z.2. Analiza trendu Seminarium licencjackiego

Seminarium licencjackie na PE-lic. wykazuje systematyczny, wieloletni trend malejący ($M=4,743 \rightarrow 4,381$, trend $-0,138$, N=566). Przy tak dużej łącznej próbie jest to jeden z najbardziej wiarygodnych sygnałów negatywnych w całym zbiorze. Wskazane jest zbadanie: (a) czy zmiany w składzie grupy promotorów między latami korelują z wynikami; (b) czy zmiany w zasadach dyplomowania mogły wpłynąć na oczekiwania studentów; (c) czy zmienność wewnętrzna (niektóre seminaria bardzo wysoko, inne niżej) wskazuje na możliwe rozwiązania poprzez mentoring lub wymianę doświadczeń.

Z.3. Redukcja efektu prowadzącego przez mentoring i hospitacje

Wieloletnie dane dokumentują, że rozpiętości między realizacjami tego samego kursu przez różnych prowadzących (do 3,0 punktów) nie maleją. W Instytucie istnieje jednocześnie wzorec doskonałej realizacji każdego z kursów problemowych – choćby Filozoficzne koncepcje człowieka realizowane przez jednego dydaktyka na $M \approx 4,9$, przez innego na $M \approx 3,3$. System jakości powinien formalnie korzystać z tego zasobu: (a) identyfikowanie realizacji wzorcowych i stworzenie mechanizmu ich upowszechniania (hospitacje koleżeńskie, wspólne planowanie zajęć); (b) szczególna uwaga przy kursach z dużą rozpiętością wewnętrzną – są to przypadki, w których interwencja może przynieść największy efekt.

Zadania systemowe – perspektywa długoterminowa

Z.4. Sformalizowanie roli ekspertów dydaktycznych

Dane identyfikują kilkanaście osób, których profile ewaluacyjne spełniają kryteria wzorcowego dydaktyka. Szczególnie: Ewa Musiał (PPW, $N=905$, $\sigma=0,023$), Martyna Pryszmont (PE-mgr, $N=384$, $\sigma=0,044$; PE-lic., $N=233$, $\sigma=0,135$), Maja Piotrowska (PE-lic., $N=732$, $\sigma=0,092$), Marta Cygan (PE-lic., $N=324$, $\sigma=0,037$), Honorata Czajkowska (PE-lic./PE-mgr, N łącznie ponad 650), Małgorzata Biedroń (PES, $N=166$, $\sigma=0,074$). Udokumentowana jakość tych osób jest zasobem instytucjonalnym. System jakości powinien umożliwić jej formalne upowszechnianie – poprzez mentoring, hospitacje, wspólne planowanie syllabusów.

Z.5. Reforma narzędzia ankietowego

Wnioski postulowane przez KZOJK w 2023/24 (asymetryczne rozkłady odpowiedzi, niska frekwencja, nieadekwatność skali) mają bezpośrednie przełożenie na wiarygodność danych. Aktualna skala generuje efekt sufitowy (znacząca część wyników skupia się przy $M=5,000$), co obniża rozróżnialność w górnej strefie rozkładu. Reforma instrumentu – w kierunku skali likertowskiej lub procentowej, krótszej ankiety, automatycznej dostawy statystyk – zwiększyłaby wartość diagnostyczną przyszłych edycji badania.

Z.6. Rutynowe śledzenie przedmiotów z dużą zmiennością wewnętrzną

Tabele zmienności wewnętrznej (ten sam tytuł, różni prowadzący, ten sam rok) ujawniają regularnie przypadki o rozpiętości $\geq 1,5$ punktu. Proponuje się wyodrębnienie tej analizy jako stałego elementu raportów semestralnych KZOJK: lista kursów z rozpiętością $\geq 1,0$ punktu przy $N \geq 6$ łącznie jako automatyczny sygnał do rozmowy ze wszystkimi prowadzącymi dany kurs.

Z.7. Analiza efektu kierunkowego jako podstawa planowania dydaktyki

Efekt kierunkowy – systematyczne zróżnicowanie ocen tego samego kursu w zależności od kierunku – nie był dotąd formalnie uwzględniany przy przydzielaniu kursów prowadzącym. Dane pokazują, że dopasowanie między profilem treści a profilem grupy studenckiej ma porównywalną wagę co wybór prowadzącego. Wskazane byłoby uwzględnianie historii ewaluacyjnej kursu na danym kierunku przy planowaniu obsady dydaktycznej – szczególnie dla kursów realizowanych na wielu programach jednocześnie.

Uwagi końcowe dotyczące analizy trendów

Cztery lata danych ewaluacyjnych tworzą obraz Instytutu Pedagogiki jako jednostki o trwałych mocnych stronach i dobrze zidentyfikowanych obszarach problemowych. Mocne strony są bardzo dobrze udokumentowane statystycznie: kilkanaście osób prowadzących zajęcia na wzorcowym poziomie przez cztery lata przy dużych próbach, stabilny blok specjalizacyjno-warsztatowy na wszystkich kierunkach, PPW jako benchmark instytucjonalny. Obszary problemowe – przede wszystkim przedmioty ogólnoakademickie na kierunku pedagogika i efekt prowadzącego jako dominujący czynnik różnicujący jakość – są równie dobrze zidentyfikowane i, co ważne, podatne na działanie. Instytut dysponuje wewnętrznymi wzorcami dobrej realizacji niemal każdego z kursów problemowych. Kluczowym wyzwaniem dla systemu zapewnienia jakości jest stworzenie mechanizmów, które pozwolą te wzorce upowszechnić.